

Е. А. Бухова, О. В. Солошенко, Е. П. Шаповалова

МЕКЕН ТААНУУ

3-класс

Жалпы билим берүүчү мектептер үчүн окуу китеби

*Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим министрлиги бекиткен*

Бишкек
2015

МАЗМУНУ

АЗЫРКЫ КЫРГЫЗСТАН

- § 1. Кыргыз Республикасынын мамлекеттик символикалары. 4
 📖 *Адам жана коом* 8
- § 2. Кыргызстандын элдеринин каада-салттары жана
 үрп-адаттары 12
 📖 *Майрамдар* 16

ПЛАН ЖАНА КАРТА

- § 3. Горизонт. Горизонт аралыктын тараптары 20
 📖 *Жаратылыштагы магниттик кубулуш* 25
- § 4. Жергиликтүү белгилер боюнча багыт алуу. Аймактын
 планы 27
 Жергиликтүү белгилер боюнча багыт алуу 27
 Аймактын планы 28
 📖 *Окуу жүрүшү. Аймактын планын түзүү* 31
- § 5. Карта. Анын уламышы 33
 «План жана карта» темасы боюнча тесттер 36

КЫРГЫЗСТАН БОЮНЧА САЯКАТ

- § 6. Бишкек шаары – Кыргыз Республикасынын борбору.
 Чүй облусу 39
 📖 *Бишкек (Уламыш)* 42
- § 7. Ош – Кыргызстандын байыркы шаары. Ош облусу 43
 Ош шаарынын тарыхынан 47
 📖 *Өзгөн шаарынын тарыхынан* 49
 Ажыдаар жана баатыр (Уламыш) 49
- § 8. Жалал-Абад шаары. Жалал-Абад облусу 51
 📖 *Жандуу суу (Уламыш)* 53
 Арсланбап (Уламыш) 55
- § 9. Кыргызстандын Баткен облусу 56
 📖 *Айгүл менен Козулан (Уламыш)* 57
- § 10. Нарын шаары. Кыргызстандын Нарын облусу 59
 📖 *Кач кар! (Уламыш)* 63
- § 11. Талас шаары – Манастын мекени 65
 📖 *Атактуу манасчылар жана жомокчулар* 68
 Сагымбай Орозбаков 68
 Саякбай Каралаев 69

§ 12. Кыргызстандын Ысык-Көл облусу	70
Ысык-Көл кылаасындагы шаарлар	72
Балыкчы шаары	72
📖 <i>Балыкчы (Аңыз)</i>	72
Чолпон-Ата	74
📖 <i>Ысык-Көл (Уламыш)</i>	76
Каракол	77
📖 <i>Биз тандаган кесиптер</i>	81
ТАРЫХКА КАЙРЫЛЫП	
📖 <i>Убакыт тасмасы</i>	86
§ 13. Картадагы тарых	89
§ 14. Уулу Жибек жолу менен	92
§ 15. Тарыхый инсандар	96
Жусуп Баласагын	96
📖 <i>Махмуд Кашгари</i>	97
§ 16. Кыргызстанды изилдеген окумуштуулар.	
Кыргызстандын маданий эстеликтери	98
Пётр Петрович Семёнов-Тян-Шанский	98
Эмил Жапарович Шүкүров	99
📖 <i>Чокан Валиханов</i>	101
Маданият эстеликтери	102
КЫРГЫЗСТАНДЫН ЖАРАТЫЛЫШЫ	
§ 17. Сыйкырчы кыш	106
§ 18. Кыргызстан – тоолордун өлкөсү	110
§ 19. Кыргызстандын түздүктөрү	113
§ 20. Кыргызстандын пайдалуу кендери	115
📖 <i>Эмне үчүн тоолор урайт?</i>	119
§ 21. Топурактын түзүлүшү жана курамы	123
§ 22. Кыргызстандын топурагы. Топурактардын мааниси	126
§ 23. Суу жана анын касиеттери. Жаратылышта суунун айланышы	129
§ 24. Кыргызстандын көлмөлөрү	135
📖 <i>Жер астындагы падашачылыктын сырлары</i>	139
<i>Жырткыч да, куш да эмес (Тамсил)</i>	141
§ 25. Кыргызстандын токойлору	142
§ 26. Адам жана өсүмдүк	147
§ 27. Жаныбарлар адамга эмне берет?	150
📖 <i>Өзүңдүн жергеңди бил жана үйрөн</i>	154

ЖАРАТЫЛЫШТЫ САКТАЙБЫЗ	156
§ 28. Жаратылышты сактоо	156
Кызыл китеп.....	156
Кыргызстандын коруктары	160
📖 Экология деген эмне?.....	162
<i>Дүйнө экологдун көзү менен</i>	<i>166</i>
АДАМ ЖАНА ДЕН СОЛУК	169
§ 29. Адамдын организми	169
§ 30. Сезүү органдары.....	171
📖 Тери-организмдин ишенимдүү коргоочусу.....	174
Тери гигиенасы.....	175
§ 31. Скелет жана булчуңдар.....	179
§ 32. Тамактануу	184
Пайдалуу тамактануу	184
Кандайча туура тамактануу керек	186
§ 33. Дем алуу.....	187
§ 34. Адамдын негизги байлыгы – ден соолук	189
Күн тартибин сакта!.....	190
Организмиңди чыңда!.....	190
📖 Сергек жашоо мүнөзү	192
<i>Тазалыкты сактагыла!</i>	<i>192</i>
<i>Кыймылдагыла!</i>	<i>192</i>
<i>Туура тамактангыла!</i>	<i>194</i>
«Адам жана ден соолук» бөлүмүнө тесттер.....	194
Алдыда жай	196
Жайкы каникулду жакшы өткөргүлө	196